

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-3-110 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-41/866-271
Karar Tarihi : 6.7.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Çağlar Deniz ATA, Serap IŞIK

C. ŞİKAYET

EDEN : - Emrah DURMAZ(Sembol Gevrek Fırını)
Gazi Mh. Şenol Cd. Çelmen Sk. 17/2 Yenimahalle/Ankara

20 **D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN:**

Mercan Emek İşletmesi (İstanbul Simidi)
Ödemiş/İzmir

E. DOSYA KONUSU : İzmir ili Ödemiş ilçesinde faaliyet gösteren İstanbul Simidi firmasının maliyetin altında satış yapmak suretiyle rekabeti kısıtladığı iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Yapılan başvuruda özetle; İzmir ili Ödemiş ilçesinde "İstanbul Simidi" adı altında faaliyet göstermekte olan fırının maliyetinin altında satış yaptığı, rakip fırınlardan maliyetinin altında ürün satışına son vermesi karşılığında ücret talep ettiği ve bu durumun adil rekabet ortamını bozduğu iddia edilerek, gereğinin yapılması talep edilmiştir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 3.5.2011 tarih ve 3389 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 23.5.2011 tarih ve 2011-3-110/İİ-11-406.Eİ sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 9.6.2011 tarih ve 11-36/748-M sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 1.7.2011 tarih ve 2011-3-110/ÖA-11-370-ÇDA sayılı Önaraştırma Raporu 1.7.2011 tarih ve REK.0.07.00.00-110.02.02/224 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-41 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda özetle; ilgili pazarda hakim durumda bulunmayan Mercan Emek İşletmesi (İstanbul Simidi)'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal etmediği, dolayısıyla şikayete yönelik olarak Kanununun 41. maddesi

50 uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

İlgili ürün pazarının tespitinde öncelikle; satın alanların gözünde fiyatı, kullanım amaçları, fiziksel özellikleri ve nitelikleri bakımından aynı sayılan ya da yüksek ikame edilebilirliği olan mal ve hizmetlerden oluşan pazarın dikkate alınması gerekmektedir. Simit, susamla kaplı yuvarlak biçimli ekmeklere verilen genel addır. Simit, modern fırınlarda ve simit evlerinde hazırlanıp satılabildiği gibi cadde ve sokaklarda satıcılık yapan seyyar satıcılar tarafından bir el arabası veya tabla içinde de satılır. Tüketiciler gözünde geleneksel olarak sabah ve öğle yemeklerinde önemli miktarlarda tüketilen simide talebin fiyat esnekliği çok düşüktür. Bu çerçevede, çeşitli simit türlerinin tüketici nazarında birbirini ikame edebilme derecesinin yüksek, diğer gıda maddeleri ile ikame edilebilirliğinin ise görece düşük olması gerçeğinden hareketle ilgili ürün pazarı "simit pazarı" olarak kabul edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

70 Teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alanın, rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması; ilgili coğrafi pazarın tespitinde büyük bir önem taşımakta ve belirleyici olmaktadır.

Simit fiyatını düşük seviyede tuttuğu iddia edilen simit üreticisi teşebbüs ve aynı pazarda faaliyet gösteren diğer üreticiler İzmir ilinin Ödemiş ilçesinde faaliyet göstermekte olup, simit üretim ve satışının Ödemiş ilçesi sınırları içinde yapıldığından hareketle, ilgili coğrafi pazar "İzmir ili Ödemiş ilçesi" olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.2.1. Önaraştırma Döneminde Elde Edilen Bulgular

80 Önaraştırma sürecinde, başvuru sahibi Emrah Durmaz ile raportörlerce yapılan telefon görüşmesinde; başvuru sahibi Sembol Gevrek Fırını isimli işletmesinin Esnaf ve Sanatkarlar Odasına kayıtlı olarak simit üretimi ve satış faaliyetlerinde bulunduğunu ifade etmiştir. Durmaz, simit birim satış fiyatlarının 35 kuruş olduğunu, şikâyete konu İstanbul Simidi isimli firmanın ise beş adet simidi toplam 1,00 TL'ye pazara sunduğunu belirterek bu durumun ticari faaliyetlerini zora soktuğunu beyan etmiştir. Görüşmede son olarak Durmaz pazarda faaliyet gösteren yaklaşık 13 teşebbüs bulunduğunu ve bunların hepsinin hemen hemen aynı fiyattan satış yaparken, İstanbul Simidi'nin düşük fiyatla satış yapmakta olduğunu eklemiştir.

90 Bu bilgiler üzerine, başvuru sahibinin kayıtlı olduğu meslek birliği olan Ödemiş Bilumum Gıda Maddeleriyle Uğraşanlar Odası yetkilisi ile telefonda görüşülmüş ve yapılan görüşmede; yetkili, Ödemiş ilçesinde simit pazarında faaliyet gösteren 8 adet firmanın bulunduğunu,Ticari sır.....ifade etmiştir. Ayrıca Çavuş, Ödemiş'deki simit talebini karşılayan teşebbüslerin kapasite ve yıllık üretim bilgilerini de beyanına eklemiştir.

I.2.2. Hukuki Değerlendirme

- 100 Teşebbüslerin düşük fiyat uygulamaları, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ele alınmakta olup, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile "*Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması*" yasaklanmaktadır.

- 110 Kanunun lafzından da açıkça anlaşıldığı üzere bir eylemin 4054 sayılı Kanunun 6. maddesi kapsamında ihlal olarak nitelendirilebilmesi için iki unsurun "bir arada" bulunması gerekmektedir. Dolayısı ile ihlal ancak ve ancak teşebbüsün hakim durumda bulunması ve eylemin kötüye kullanma eylemi olması durumlarının beraber gerçekleşmesi ile ortaya çıkabilecek, bu iki unsurdan birinin eksikliği halinde ihlalden bahsedilemeyecektir. Bu bağlamda hakim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin yapılan analizlerde, ilk aşamada şikayete konu olan teşebbüsün hakim durumda olup olmadığı incelenebileceği gibi, şikayete konu olan davranışın bir kötüye kullanma hali içerip içermediği de öncelikle değerlendirilebilir.

- 120 Yukarıda belirtildiği üzere Kanunun 6. maddesi kapsamında bir ihlalin varlığının tespiti için ilgili teşebbüsün pazarda hakim durumda bulunması gerekmektedir. 4054 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı 3. maddesinde ise hâkim durum "*Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü*" şeklinde tanımlanmaktadır. Rekabet hukuku bağlamında hakim durumun tespitinde kullanılan öncelikli unsur teşebbüsün pazar payı olarak ortaya çıkmakta ancak pazar ve ürünün yapısal özellikleri de analizde önemli bir yer tutmaktadır.

Ödemiş Bilumum Gıda Maddeleriyle Uğraşanlar Odasından elde edilen günlük ortalama üretim rakamlarına aşağıda Tablo 1'de yer verilmiştir:

Tablo 1. Pazar Payları¹

Firma	Günlük Ort. Üretim	Pay (%)
İstanbul Simidi		
Diğer 1		
Diğer 2		
Diğer 3		
Diğer 4		
Diğer 5		
Diğer 6		
Diğer 7		
Toplam		

- 130 Tablodan görüldüğü üzere İstanbul Simidi isimli teşebbüs, yaklaşık %... pay ile pazarda dördüncü konumdadır. Rekabet hukuku literatüründe, hakim duruma işaret edebilecek bir pazar gücünün varlığı için ilgili teşebbüsün %40 ve üzerinde pazar payına sahip olması gerektiği genel kabulü bulunmaktadır. Pazarda %.... civarında paya sahip İstanbul Simidi isimli teşebbüsün sahip olduğu bu payın, teşebbüsün hakim durumda bulunduğu emare teşkil etmeyeceği açıktır.

¹ İlgili meslek kuruluşu yetkilisi ticari sır kapsamında olduğu gerekçesiyle İstanbul Simidi isimli teşebbüs dışındaki firmaların isimlerini vermekten imtina etmiştir. Tarafımızca diğer teşebbüslerin işletme adlarının yapılan analiz açısından sonuca etki edecek önemde olmadığı değerlendirilerek firmalar diğer 1, diğer 2 vb. şeklinde isimlendirilmiştir.

140 Diğer yandan pazarın yapısal özellikleri irdelendiğinde, simit pazarının hem ürünün hem de piyasanın nitelikleri nedeniyle ekmek pazarına çarpıcı bir benzerlik teşkil ettiği görülmektedir. Bu nedenle ekmek pazarına ilişkin Kurul kararlarında varılan piyasa ve ürün yapısına ilişkin hükümlerin simit pazarı için de geçerli olduğu söylenebilir. 21.10.2009 tarih ve 09-48/1193-301 sayılı Kurul kararında, pazarda teknik veya hukuki giriş engellerinin olmadığı, pazarda faaliyet göstermek isteyen teşebbüslerin, üretimin ciddi bir *know-how* gerektirmemesi sebebiyle, gerek iş gücünü gerek diğer teknik imkânları kolaylıkla sağlayabileceklerine hükmedilmiştir. Kararda hukuki giriş engellerinin ise üretim yapılacak bölgenin bağlı bulunduğu belediye ve tarım müdürlüğünden gerekli izinleri almaktan ibaret olduğu bunun yanı sıra ilk yatırım maliyetinin yüksek olmadığı ve faaliyetini sonlandırmak isteyen teşebbüslerin ilgili makine ve teçhizatı satma olanağı bulunduğundan yüksek batık maliyetlerinin söz konusu olmadığı belirtilmektedir. Kararda yine pazarda ürün farklılaştırmasının söz 150 konusu olmadığı, dolayısıyla reklam, promosyon, tutundurma ve benzeri faaliyetlerin ön planda olmadığına hükmedilmiştir. Herhangi bir teşebbüsün rekabeti kısıtlayarak tekelci fiyatlama uygulamaya çalışması karşısında, piyasaya tekelci karı paylaşmak isteyen yeni teşebbüsler girecek ve pazardaki rekabetçi baskı artacaktır. Ürünün neredeyse tamamen homojen olması bu rekabetçi baskının oluşması olasılığını artırmakta olup yine pazarın fiyat dışındaki rekabet araçlarının etkin kullanılabileceği bir pazar olmaması da bu süreci kolaylaştırabilecektir.

160 Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında incelemeye konu teşebbüsün pazarda tek başına, rakiplerinden ve müşterilerinden önemli ölçüde bağımsız bir şekilde temel ekonomik parametreleri belirleme gücünün bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.